

A századik évfolyam elé

Kevés olyan folyóirat van, amely megéri a századik évfolyamát. Magyarországon csak a Századok és a Magyar Nyelvőr előzte meg a társadalomtudományi folyóiratok közül a Magyar Könyvszemlét. Világviszonylatban is kevés az olyan könyvtörténeti, bibliográfiai folyóirat, amely hamarabb kezdte volna el pályáját, mint a magyar megfelelőjük. Már maga ez a régiség is arra indít, hogy megemlékezzünk az évfordulóról. Még inkább erre ösztönöz a folytonosság és az újítás közötti összefüggés és az ebből adódó feladat.

Fraknói Vilmos 1876-ban a folyóirat programját így határozta meg: „A Magyar Könyvszemle a magyarországi könyvészet és a hazai könyvtárak közlönye óhajtt lenni. Közölni fog a régebbi magyarországi bibliográfia körébe tartozó értekezéseket és az újabb felfedezésekről értesít. Ismertetni fogja a hazai könyvtáraknak történetét, szervezetét, nevezetesebb tudományos kincseit és szerzeményeit. Továbbá összeállítandja a magyarországi sajtó irodalmi érdekű termékeinek és a hazánkat érdeklő külföldi munkáknak lehetőleg teljes és pontos jegyzékét.” Ez a program lényeges részében ma is megállja a helyét, bár a folyóirat bővült tematikájában, változott szemlélete és módszertana. Csak üdvözölni lehet az 1981-ben átalakult szerkesztő bizottságnak azt a célkitűzését, hogy a könyvtörténet fogalmát szélesen értelmezi, és különösen azt, hogy ebbe beleérti az olvasóközönség és az olvasás történetét is. Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a mentalitás-, eszme-, művelődéstörténeti kutatások nem fejlődhetnek anélkül, hogy ne ismernénk a könyvek és a sajtótermékek kibocsátásával és terjesztésével foglalkozó intézmények tevékenységét, a terjesztés eredményeit és a befogadás viszonyait és tartalmait. Egy-egy korszak tudati állapotának megismerése különösen az új tömegkommunikációs eszközök megjelenése előtt enélkül a sokszor nagyon is fáradtságos feltáró és értékelő munka nélkül nem lehetséges.

Bizonyos mértékig új a szakmában az információs-dokumentációs tevékenység előtérbe kerülése és ezzel együtt az új technikai eszközök felhasználása. A Könyvszemle az utóbbi időszakban törekedett arra, hogy e tekintetben is bővítse a vizsgálódási körét, de azt hiszem, a szerkesztő bizottság egyetért velem a tekintetben, hogy e téren szélesebb körű áttekintésre, rendszeresebb és konkrétabb tájékoztatásra van szükség. Ma még a szakemberek sem ismerik sok helyt azokat a lehetőségeket, amelyek rendelkezésre állnak az új információs és dokumentációs szolgáltatások megszer-

vezésével. Arra törekedtünk, hogy e tekintetben munkamegosztás alakuljon ki a különböző szakterületek könyvtárai és intézetei között, de még távol vagyunk attól, hogy egy részében jól összeilleszkedő és hatékonyan működő rendszer jött volna létre.

A Magyar Könyvszemle azt is célul tűzte maga elé, hogy szélesebb olvasóközönséghez szóljon. A megnövekedett történeti érdeklődés és a szakmai tájékoztatási igény egyaránt jelzik, hogy ez a törekvés nem megvalósíthatatlan.

Nagyra értékelve a Magyar Könyvszemle eddigi munkáját, a 100. évfolyam indításakor — úgy hiszem — az a kívánatos, ha a társadalmi szükségleteknek és a tudomány fejlődésének megfelelően ezekre a feladatokra felhívjuk a figyelmet.

KÖPECZI BÉLA